

Λάθος απέναντι στην Ιστορία

(Το διεθνές δικαστήριο εγκλημάτων πολέμου)

του Ρίτσαρντ Γκόλντστουν, μέλους του Συναγματο. Δικαστηρίου της Ν. Αφρικής

(μετάφραση από το περιοδικό TIME)

Σε μια μικρή γωνιά της Ευρώπης γυναίκες και παιδιά στριμώνχονται με τρόπο καθώς πέφτουν οι βόμβες. Κυνηγημένες από τα σπίτια τους από μασκοφόρους στρατιώτες και παραστρατιωτικούς, πολλές έγιναν μάρτυρες απάνθρωπων φόνων, απαγωγών και ομάδικών ξυλοδαρμών μελών της οικογενείας τους και φίλων. Μερικές κατέφυγαν στα βουνά και στα δάση κουβαλώντας κυριολεκτικά στην πλάτη τους ηλικιωμένους και λίγα υπάρχοντά τους. Οι πιο πολλοί έχουν παγιδευθεί σε μικρές πόλεις περικυκλωμένες από άρματα που εμποδίζουν τη μεταφορά τροφίμων, φαρμάκων και άλλων μέσων περιθάλψεως ή διεθνών παρατηρητών.

Αυτές οι ιστορίες στο Κόσοβο είναι βασανιστικά οικείες. Απηχούν μαρτυρίες που άκουσα επανειλημμένως από πολίτες-θύματα των πολέμων στη Βοσνία και στη Ρουάντα όταν υπηρετούσα ως ο πρώτος εισαγγελέας του υπάρχοντος Δικαστηρίου Εγκλημάτων Πολέμου των Ηνωμένων Εθνών, από το 1994 ως το 1996.

Αντίθετα από τους πολίτες-θύματα πολέμου σε άλλα μέρη του κόσμου, τα θύματα του Κοσσυφοπέδιου (Κόσοβο) έχουν τουλάχιστο την υπόσχεση ότι το υφιστάμενο Διεθνές Δικαστήριο Εγκλημάτων Πολέμου, που έχει αρμοδιότητα διώξεως εγκλημάτων πολέμου στην πρώην Γιουγκοσλαβία, θα συλλάβει ενδεχομένως αυτούς που τους κακομεταχειρίζονται και είναι υπόλογοι. Για να φέρει το δικαστήριο κάποια παρηγορία στα θύματα και για να αποθαρρύνει μελλοντικά εγκλήματα, πρέπει να υπάρξει εμφανής δραστική έρευνα για τα εγκλήματα αυτά που θα καταλήξει σε απαγγελία κατηγορίας και δίκης.

Θα νόμιζε κανείς ότι, ειδικά μετά την πείρα του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ότι ο κόσμος δεν θα άφηνε πολίτες να γίνουν στόχοι του πολέμου. Αλλά σύμφωνα με το Διεθνές Ερευνητικό Ινστιτούτο Ειρήνης της Νορβηγίας οι πολίτες γίνονται στόχοι πιο πολύ από άλλοτε. Στην αρχή του αιώνα εννέα στρατιώτες ήσαν θύματα του πολέμου έναντι ενός πολίτη που υπέφερε την ίδια μοίρα. Σήμερα η σχέση έχει αντιστραφεί, είναι περίπου ένας στρατιώτης-

θύμα για κάθε οκτώ πολίτες. Και ο αριθμός των συγκρούσεων φαίνεται ατέλειωτος.

Δυστυχώς υπάρχει λίγη ή καθόλου υποστήριξη εκ μέρους των μεγάλων δυνάμεων για αποτελεσματική στρατιωτική και διπλωματική επέμβαση για την προστασία των αθώων πολιτών από αυτές τις φοβερές καταστάσεις. Ένας λόγος είναι ότι, ειδικά μετά τον ψυχρό πόλεμο, τα θύματα είναι πάντα μέσα στα σύνορα ενός κράτους – κάτι που επανελήφθη στο Κόσοβο. Έτσι το μόνο εμπόδιο για τις αγριότητες, ένα εμπόδιο που χρειάζεται επειγόντως, είναι η ίδρυση ενός αποτελεσματικού συστήματος διεθνούς δικαιοσύνης.

Είμαι και εγώ βαθειά απογοητευμένος, όπως και τόσο πολλοί στις Ηνωμένες Πολιτείες, που η Ουάσιγκτον αποφάσισε να μην συμφωνήσει με 120 έθνη – περιλαμβανομένων των κυριωτέρων συμμάχων της - για να ψηφιστεί η ίδρυση ενός μόνιμου διεθνούς δικαστηρίου, που θα δικάζει αυτούς που διαπράττουν τα σοβαρότερα εγκλήματα πολέμου, περιλαμβανομένης της γενοκτονίας. Αλλά ήταν οι Η.Π.Α., που προτίμησαν να δημιουργήσουν το πρώτο διεθνές δικαστήριο εγκληματιών πολέμου στη Νυρεμβέργη παρά να ακούσουν την πρόταση για ομάδικές εκτελέσεις και εκδίκηση εναντίον των Ναζί. Και καμιά χώρα δεν έδωσε πιο ουσιαστική υποστήριξη για την επιτυχία των δύο υφισταμένων δικαστηρίων εγκλημάτων πολέμου του ΟΗΕ, για τη Γιουγκοσλαβία και τη Ρουάντα.

Μολαταύτα η Ουάσιγκτον εγκαταλείπει αυτή την θαυμαστή νομοθετική αντιμετώπιση, ίσως λόγω των υπερβολικών φόβων ότι οι Αμερικανοί στρατιώτες μπορεί μια μέρα να αντιμετωπίσουν αστόχαστες διώξεις από το μόνιμο διεθνές δικαστήριο. Ως η παραμένουσα υπερδύναμη του κόσμου, που αναλαμβάνει σημαντικές ειρηνευτικές αποστολές σ' όλο τον κόσμο, οι ΗΠΑ έχουν ένα λογικό και κατανοητό ενδιαφέρον να είναι βέβαιες ότι ένα τέτοιο δικαστήριο δεν θα εμπλέξει Αμερικανούς άδικα σε πολιτικής χροιάς παράπονα.

Αλλά η πιθανότητα ότι θα έχει διορισθεί ένας πονηρός εισαγγελέας είναι αμελητέα, για ν' αφήσουμε κατά μέρος την ιδέα ότι ποικίλη σύνθεση ανεξαρτήτων δικαστών θα επέτρεπε ποτέ να παραπεμφθεί κανείς από πολιτικά κίνητρα. Οι προσεχτικές διαδικασίες και οι σοβαρές απαιτήσεις προσόντων για την εκλογή του εισαγγελέα και των δικαστών του μονίμου δικαστηρίου θα είναι αποτελεσματικός έλεγχος έναντι ανεύθυνης διαγωγής. Επιπλέον αν ένας εισαγγελέας ή δικαστής στο δικαστήριο ενεργούσε τυχόν με επηρεασμό ή με ανεύθυνο τρόπο, το δικαστήριο θα πέθαινε...

Αποφασίζοντας να μην υποστηρίξουν το νέο διεθνές δικαστήριο οι ΗΠΑ τοποθετούνται αχαρακτήριστα στη λανθασμένη πλευρά της Ιστορίας... Ελπίζει κανείς ότι καθώς θα συγκροτείται το νέο δικαστήριο και θα αυξάνεται η εμπιστοσύνη στην ουδετερότητά του, οι ΗΠΑ θα αλλάξουν γνώμη και θα ξαναπάρουν την ηγετική θέση τους για λογαριασμό της διεθνούς δικαιοσύνης.